

N:o 265.

Af herr **O. F. Trapp**, *i anledning af Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning af brännvin.*

En af de ledande grundsatserna för lagstiftningen om försäljning af brännvin har af ålder varit, att inkomsterna af dithörande afgifter, skulle komma den kommun till godo, inom hvilken försäljningen ägt rum, för att sätta kommunen i stånd att, utan att alltför mycket betunga sina invånare, på ett tillfredsställande sätt handhafva ordningens upprätthållande samt fattig- och sjukvården, hvilka bestyr, oaktadt de på grund af sin natur falla inom området för statens verksamhet, författningsenligt åligga kommunerna. Då emellertid 1855 års lagstiftning i ämnet medförde en brännvinshandelns starka koncentrering i de mera tätt bebyggda samhällena, gaf detta anledning därtill, att omförmälda grundsatser modifierades så, att äfven kommuner, där sådan brännvinshandel, som lagstiftningen afser att ordna, ej idkas, finge del af de från denna handel fallande afgifter och vinster. Denna modifikation strider tydligen icke mot sagda hufvudgrundsats, under förutsättning att, såsom hittills förfarits, orterna för handelns bedrifvande få behålla full ersättning för sysslandet med försäljningen och för de drygare, ständigt växande utgifter till ordningsmaktens vidmakthållande, fattigvård och sjukvård, som enligt sakens natur blifva en följd bland annat däraf, att de i främsta rummet få vidkännas olägenheterna af brännvinshandeln och framför allt af utskänknigen. Ökningen i omförmälda utgifter utgör, synes det oss, ett fullgiltigt skäl, att ej, såsom Kungl. Maj:t gjort i årets proposition n:o 79, en gång för alla fastslå ett högsta belopp, utöfver hvilket en stads inkomster af dess bränn-

vinshandel ej må stiga. Med en dylik metod följer äfven den väsentliga olägenhet, att medel ej blifva beredda för att möta de betydligt ökade utgifter för allmän säkerhet, fattigvård och sjukvård, som vållas af sådana på dagordningen allmänt stående annekteringar af kringliggande landsbygd, som påkallas af hänsyn till nödvändigheten att i det allmännas intresse bota rådande bostadsbrist genom nedbringande af oskäligen uppdrifna hyror och skaffa egna, tillfredsställande hem åt mindre välottade medlemmar af samhället. Polisväsendets bekostande i stad är nästan uteslutande en kommunens angelägenhet, hvaremot å landet ordningens upprätthållande icke kräfver några nämnvärda penningbidrag från kommunerna. År 1901 funnos å landsbygden 3,85 och i städerna 6,85 understödstagare i medeltal å hvarje etthundra invånare. Utgifterna för sundhetsvården, som delvis bekostas af staten, uppgingo samma år i landsbygdskommunerna till 1,113,922 men i städerna till 3,391,044 kronor.

Det nu sagda torde kunna berättiga till det omdöme, att de andelar i brännvinsförsäljningsmedlen, som efter flera nedsättningar numera tillkomma städerna, ej äro så stora, att någon allmängiltig anledning att ytterligare minska dem för närvarande finnes. De allt kraftigare försöken att öka landsbygdskommunernas andelar i dessa medel mana emellertid att göra ett medgifvande åt sådant håll, för att om möjligt för en längre framtid bilägga denna tvist emellan stad och land.

Nu angifna syfte bör enligt min åsikt kunna vinnas genom den ändringen i Kungl. Maj:ts förslag, att vid första fördelningen städernas andelar nedsättas med en tiondedel, men att till motvägande i någon, visserligen ej stor, mån af den därigenom uppkommande förlusten, medgifvande lämnas städerna att med landsbygdskommunerna efter folkmängden få del af det öfverskott, som uppkommer, när alla förut bestämda andelar utgått. Denna delning å alla kommuner är så mycket mer att förorda, som det ej kan vara riktigt att därvid utesluta stadssamhällena från en förmån, hvilken tillerkännes den omgifvande landsbygd, som ofta ligger långt aflägsset från den stad, från hvilken medlen komma. Denna tanke har äfven framställts och vunnit ganska starkt understöd inom kommittéer, som tid efter annan nedsatts för att yttra sig om ändring af vår brännvinslagstiftning.

De med ett bifall till ofvan angifna förslag följande nedsättningar i städernas nuvarande inkomster af brännvinsförsäljning äro visserligen så betydande, att de kunde berättiga till ett stadgande därom, att minskningen skulle successivt tillämpas i syfte att förekomma, att fullgörandet af de låneförbindelser, som städerna iklädt sig med stöd af försäkran om ifrågavarande slag af inkomster, komme att medföra ytterligare stegring

af redan förut högt uppdrifna kommunalutskylder, men för att bereda stadga åt denna lagstiftning hafva vi afstått från att ifrågasätta ett dylikt öfvergångsstadgande.

På grund af hvad sålunda anförts, och då landstingens och hushållningssällskapens andelar böra lämpas efter förenämnda ändringar i det kungliga förslaget, anhåller jag,

att Riksdagen, med afslag å Kungl. Maj:ts förslag till § 25 i förordningen angående försäljning af brännvin, måtte besluta att åt denna § gifva följande lydelse:

De afgifter, som enligt denna förordning inflyta för rättigheterna till detaljhandel med brännvin, äfvensom den nettovinst af rörelsen, som bolag enligt § 21 skall afstå, skola på följande sätt fördelas:

för stad, som ej deltagar i landsting

sex tiondedelar;
återstoden insättes i statskontoret;

för stad, som deltagar i landsting:

fyra tiondedelar;
återstoden insättes i statskontoret;

för landsbygdskommunerna:

hela beloppet insättes i statskontoret.

Af de andelar, hvilka sålunda ingå till statskontoret, skall statskontoret utdela:

till landsting:

tjugu hundradelar af den behållna inkomsten af årets brännvinsförsäljningsmedel i hela riket, och

till hushållningssällskapen:

tolf och en half hundradelar af den behållna inkomsten af årets brännvinsförsäljningsmedel i hela riket.

Till grund för fördelningen emellan landstingen skall läggas landstingsområdenas folkmängd med iakttagande att folkmängden för hvarje landstingsområde, inom hvilket ligger stad, som ej deltagar i landsting, minskas med samma stads folkmängd. Till grund för fördelningen mellan hushållningssällskapen skall läggas deras områdens folkmängd.

Återstående medel fördelas af statskontoret efter folkmängden mellan samtliga kommuner i riket.

Det särskilda utskottet n:o 2, till hvilket jag anhåller, att denna motion måtte remitteras, torde benäget föreslå de redaktionsändringar, som omständigheterna kunna påkalla.

Stockholm den 4 april 1905.

Oscar Trapp.
